

Tóthné Pákozdi Szilvia: Könyvajánló;

Józsa Krisztián (szerk.): A korai évek neveléstudománya. MATE Press, 2026

Kiadvány: Józsa Krisztián (szerk.): A korai évek neveléstudománya. MATE Press, 2026

A diaszpórában dolgozó magyar pedagógusok számára a nevelés mindig többet jelent egyszerű ismeretátadásnál: a nyelv, a kultúra és az identitás közvetítésének felelősségét is hordozza. Különösen igaz ez a gyermekek első éveiben, amikor a családi háttér, a nyelvi környezet és a közösségi tapasztalatok alapvetően formálják a személyiség fejlődését és kulturális kötődéseit. A Józsa Krisztián szerkesztésében megjelent *A korai évek neveléstudománya* című tanulmánykötet ezért nem csupán a kisgyermekkorai neveléssel foglalkozó szakemberek számára jelent értékes olvasmányt, hanem mindazok számára is, akik többnyelvű, többkultúrájú gyermekközösségekben végzik pedagógiai munkájukat.

A kötet átfogó képet ad a koragyermekkorai nevelés legfontosabb kérdéseiről: történeti gyökereiről, társadalmi szerepéről, a gyermekek fejlődésének támogatásáról, a befogadó pedagógiai környezetek kialakításáról, valamint a pedagógusszerep változásairól. A tanulmányok közös gondolata, hogy a gyermek fejlődése nem választható el attól a családi, kulturális és közösségi környezettől, amelyben él. Ez a szemlélet különösen fontos a diaszpórában működő magyar oktatási közösségekben, ahol a pedagógusok gyakran egyszerre segítik a nyelvi fejlődést, a kulturális örökség továbbadását és a közösségi identitás megerősítését.

A kötet egyben tisztelgés Dr. Podráczky Judit szakmai életműve előtt, amelynek középpontjában a gyermekkor kutatása, a kisgyermekkorai nevelés és a pedagógusképzés állt. A tanulmánykötet szerkezete jól tükrözi a korai évek neveléstudományának sokrétűségét: a szerzők történeti, társadalmi, pedagógiai és kulturális szempontok együttes alkalmazásával vizsgálják a gyermekek fejlődésének és nevelésének kérdéseit.

A neveléstörténeti és eszmetörténeti fejezet tanulmányai arra mutatnak rá, hogy az óvoda és a kisgyermeknevelés intézményei mindig szorosan kapcsolódtak az adott társadalmi környezethez. Kéri Katalin például az „óvoda” fogalmának és elnevezéseinek történeti változásait vizsgálja, Hegedűs Judit pedig a dualizmus kori Magyarország kisdédóvó intézményeinek gyermekvédelmi szerepét elemzi. Ezek a történeti példák arra emlékeztetnek, hogy a gyermekek nevelését szolgáló közösségi terek minden korban kulturális értékeket is közvetítenek – ahogyan ezt napjainkban a diaszpórában működő magyar iskolák és gyermekközösségek is teszik.

A kora gyermekkori rendszerekkel, minőséggel és fenntartható nevelési környezetekkel foglalkozó tanulmányok számos gyakorlati szempontot kínálnak a pedagógusok számára. Például F. Lassú Zsuzsa a koragyermekkori nevelés minőségének jelentőségét hangsúlyozza, míg Borbélyová Diana a szlovák és ír óvodai nevelés sajátosságait hasonlítja össze. Ezek a nemzetközi példák a diaszpórában tanítók számára is inspirálóak lehetnek, hiszen munkájuk során gyakran kell különböző kulturális háttérű gyermekek igényeire érzékenyen reagálniuk.

Különösen fontos kapcsolódási pontot jelent a kötet „Inklúzió, gyermeki jogok és kulturális érzékenység” című fejezete. Bajzáth Angéla, Mészárosné Darvay Sarolta és Bereczkiné Zaluszki Anna például a kulturális érzékenység kérdését vizsgálják a kora gyermekkori nevelésben. Tanulmányuk olyan pedagógiai szemléletet képvisel, amely a kulturális sokféleséget nem akadályként, hanem értékként kezeli. Ez a megközelítés a diaszpórában végzett magyar nyelvi nevelés egyik alapja is: a gyermekek eltérő nyelvi és kulturális tapasztalatainak elfogadása teremtheti meg a valódi kapcsolódás lehetőségét.

A nyelvi fejlődés, olvasóvá nevelés és gyermekirodalom témaköre különösen közel áll a diaszpórában tanító pedagógusok mindennapi gyakorlatához. Különösen Gerner Zsuzsanna a szimultán többnyelvű elsőnyelv-elsajátítás egy esetét mutatja be, amely fontos tanulságokat hordoz a többnyelvű gyermekek támogatásában. A tanulmány megerősíti azt a szemléletet, hogy a többnyelvűség nem hátrány, hanem olyan erőforrás, amely megfelelő pedagógiai környezetben gazdagíthatja a gyermek fejlődését.

Az olvasóvá nevelés témájában Jenei Teréz tanulmánya a gyermekirodalmi dilemmákat vizsgálja Tóth Krisztina meséi alapján. A diaszpórában a gyermekirodalomnak különleges szerepe van: a magyar mesék és versek nemcsak a nyelvi készségek fejlesztését segítik, hanem hidat teremtenek a magyar kultúrához, hagyományokhoz és közösségi élményekhez. Az olvasás megszerettetése ezért egyben kulturális közvetítés is, amely hozzájárulhat a gyermekek sokrétű identitásának megerősítéséhez.

A kötet záró fejezete a pedagógusképzés, a szakmai identitás és a hivatásra nevelés kérdéseit járja körül. Kövecsesné Gősi Viktória a meseterápia tanítóképzésben betöltött szerepét vizsgálja. A szerző a Diaszpórában tanító kollégák számára ismert, elhivatott pedagógus. Tanulmányában a tantóképzésben tartott foglalkozásait és azok tapasztalatait ismerteti. Orsós Anna és Varga Aranka a családi és intézményi szocializációt elemzi bikulturális egyetemisták életútjában. Ez utóbbi tanulmány különösen fontos a diaszpórában élő közösségek szempontjából, hiszen rávilágít arra, hogy a többes kulturális kötődések hogyan alakítják az egyéni életutakat és identitásokat.

A korai évek neveléstudománya olyan sokoldalú tanulmánykötet, amely értékes tudást és szemléleti kapaszkodókat kínál a gyermekekkel foglalkozó szakemberek számára. A diaszpórában tanító magyar pedagógusok számára azért lehet különösen hasznos olvasmány, mert tudományos megalapozottsággal segít értelmezni a többnyelvűség, a kulturális örökség átadása, az identitásformálás és a befogadó pedagógiai gyakorlat kérdéseit. A kötet egyik legfontosabb üzenete, hogy a gyermekek támogatása csak teljes személyiségük, családi háttérük és kulturális kapcsolódásaik figyelembevételével lehet eredményes – ez pedig a diaszpórában működő magyar közösségek pedagógiai munkájának egyik legfontosabb alapelve.